

DE KRACHT VAN WAALRE 2025

Ontmoeten, samen werken en verbinden voor de toekomst van Waalre!

Behoort bij besluit van
de Raad van Waalre
d.d. 16 september 2025
nr. 2025-61
Mij bekend,
De Raadsgriffier

Kracht van Waalre 2025

Ontmoeten, samen werken en verbinden voor de toekomst van Waalre!

Introductie

De visie De Kracht van Waalre is bijna 10 jaar oud. Veel is er gebeurd in de laatste 10 jaar; ontwikkelingen volgen elkaar steeds sneller op en we hebben te maken gehad met verschillende crises (Corona, energie, opvang van vluchtelingen, bestuurlijk). Initiatieven voortkomend uit de start van 10 jaar geleden zijn ingebed, maar ook zijn ideeën gestrand of niet tot uitvoering gekomen. Het is tijd om te kijken in hoeverre De Kracht van Waalre nog aansluit bij de tegenwoordige tijd en welke zaken we nu prominenter op de agenda gaan zetten.

De gemeenteraad heeft dit onderkend en in zijn raadsprogramma Toekomst voor Waalre aangegeven dat een herijking op zijn plaats is. De burgemeester heeft de herijking van de Kracht van Waalre uit 2016 uitgevoerd. Dit is gedaan op basis van gesprekken met inwoners, maatschappelijke organisaties en verenigingen. De respons op de uitnodiging was groot. Daarnaast is via digitale kanalen veel informatie opgehaald. Er kwam goede respons op de uitnodiging en ook is er interessante informatie opgehaald via antwoordformulieren en een online vragenlijst.

Vanuit een eerste analyse is een lijn opgezet die naast de visie Kracht van Waalre uit 2016 is gelegd. Op een aantal onderdelen heeft dit tot wijzigingen geleid of is de onderliggende duiding bijgesteld naar de huidige tijd en de ervaringen vanaf 2016. Vervolgens is dit besproken met de gemeenteraad en heeft het concept ter inzage gelegen. Ook is het toegestuurd aan de deelnemers van de gesprekken. Veel is gedeeld dat niet in die vorm geland is in deze visie.

Deze visie is van een ander abstractieniveau dan waar over is gesproken in de vele gesprekken die zijn gevoerd. Persoonlijke ervaringen, anekdotes, praktische voorbeelden, etc. zijn niet letterlijk geland in deze visie. Wel vormen zij de basis van de herijkte visie en aanbevelingen. Uit de gesprekken bleek namelijk duidelijk wat belangrijk is voor onze gemeenschappen en inwoners, wat zij zelf oppakken en waar de gemeente een rol heeft. Dat is naar deze visie vertaald.

Inhoud

Wat hebben we opgehaald?

Er is veel waardering voor de goede kwaliteit van de woonomgeving en het rijkelijk aanwezige groen in onze dorpen. Dat is onze ruimtelijke kernkwaliteit die we in andere visies beschermen, waarderen en koesteren, net als het woon- en leefklimaat. Dorps en groen wonen met dagelijkse voorzieningen dichtbij en de stedelijke voorzieningen op een steenworp afstand is een grote kwaliteit van het wonen in Waalre. Voldoende woningen voor alle doelgroepen, maar daarnaast ook aandacht blijven houden voor de zachte kant van het wonen in Waalre. Een veilig gevoel in je buurt, ontmoeting, saamhorigheid en aandacht voor elkaar spelen in het aangename woonklimaat ook een grote rol. Onze verenigingen en maatschappelijke organisaties zorgen voor het gevoel van persoonlijk en

dichtbij. Ook als gemeente proberen we die zaken te faciliteren en te bewaren voor de toekomst. Natuurlijk zijn er zaken die aandacht nodig hebben. De toegankelijkheid van de openbare ruimte bijvoorbeeld. En de bereikbaarheid van ontmoetingsplaatsen, voorzieningen en winkels. Voor mensen die moeilijk ter been zijn, ouders met kinderwagens, mensen met een rollator en slechtzienden is de openbare ruimte niet overal op een geschikte wijze ingericht. Er wordt aandacht gevraagd voor ongelijke bestrating, wegmeubilair en groen in het loopgebied. Ook bleek dat de inrichting van het openbaar gebied als 30 km zone voor- en tegenstanders kent. Over het algemeen is men heel tevreden met de nieuwe inrichting en aanpassing in het centrumgebied van Aalst.

Er zijn veel initiatieven in Waalre die de gemeenschap ondersteunen en laten blijken dat er oog is voor de burens en medebewoners die hulp of een steuntje in de rug nodig hebben. Of het nu gaat over vervoer, dagelijkse boodschappen of ontmoeting: mensen staan klaar voor elkaar en helpen waar het kan en mag. Voor de jeugd is een veilige ontmoetingsplek belangrijk, waar ze in een veilige omgeving kunnen verblijven, andere culturen leren kennen en een luisterend oor vinden voor hun problemen. Zo zetten zij eerste stappen naar een eigen plek in onze multiculturele samenleving. De sportverenigingen, de scholen en een eigen ontmoetingsplek zijn daarvoor belangrijke bouwstenen. De jeugd heeft de toekomst in handen. Hun perspectief op die toekomst is belangrijk om regelmatig te horen en in te bedden in onze acties om ze betrokken te houden bij onze gemeenschap.

In de toekomst vergrijst Waalre snel verder waardoor er nog meer een beroep op ondersteuning en hulp vanuit de eigen omgeving wordt gedaan. De ouderenorganisaties in onze dorpen zijn actief en betrokken en zetten hun beste beentje voor in verenigingen en het maatschappelijk veld, waarvan alle inwoners van onze gemeente profijt van hebben. Er zijn zorgen over het ouder worden van degenen die zich nu inzetten voor anderen en of er voldoende aanwas van onderop komt. We zien dat er nieuwe inwoners bijkomen. Mensen met een andere cultuur en achtergrond die burenhulp en vrijwilligerswerk niet kennen zoals wij dat hier gewend zijn en doen. Er zijn verenigingen die dat actief oppakken en via de jeugd ook hun ouders betrekken bij het bijdragen aan verenigingswerk. Het zou fijn zijn als alle verenigingen (blijvend) inzet plegen om iedereen in onze samenleving te bereiken. Samen doen we veel en op deze manier kunnen we dat blijven doen!

Er is veel bereidheid om het prettig wonen in Waalre overeind te houden en ook de inspanningen van de gemeente worden gezien. De oproep is om meer in verbinding samen zaken op te pakken en zorgen te delen. Ieder doet wat hij of zij naar vermogen kan. De gemeente is zichtbaar maar mag nog meer buiten met de gemeenschap in verbinding zijn. De bezoeken van de burgemeester worden erg gewaardeerd. De oproep is om meer los te laten en initiatieven ruimte te geven om te groeien en te ondersteunen. Niet de regie overpakken maar faciliteren en in verbinding brengen waar nodig.

Kernwaarden gemeente Waalre in huidige samenleving (visie)

Een gemeente heeft ook in de huidige samenleving nog steeds meerwaarde. Dat uit zich bij de inwoners in trots op hun woonomgeving, de voorzieningen, verenigingen en ontmoetingsplaatsen. Inwoners identificeren zich hiermee en verbinden zich daaraan.

Een kleine gemeente als Waalre staat direct vanuit bestuur en organisatie in verbinding met de gemeenschap. We vormen samen een netwerk dat zorg draagt voor woon- en leefgenot. Iedereen draagt vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid en mogelijkheden hieraan bij. Wat vraagt het van een gemeente om de gemeenschap in haar kracht te zetten?

De gemeente stimuleert de kennis en het zelf organiserend vermogen in de samenleving.

Inwoners van Waalre beschikken over veel kennis en hebben een groot organiserend vermogen. We hebben teruggekregen dat men ervaart dat deze kennis en het organiserend vermogen nog meer kunnen worden benut. Vanuit de gemeenschap wordt gevraagd om meer vertrouwen te hebben en meer zaken over te laten aan de gemeenschap. Dat betekent een minder sturende en meer faciliterende rol als gemeente. Stimuleer samenredzaamheid verder en versterk daarmee de gemeenschap. Daarmee komt de kennis en kunde van inwoners nog meer tot hun recht en is het fundament waarop we met elkaar kunnen bouwen. Ondersteuning van de gemeente door het beschikbaar stellen van netwerken/subsidiemogelijkheden is een belangrijke meerwaarde van de gemeente voor de inwoners.

De gemeente vervult een bewakende rol die niet belemmerend werkt op het scheppen van ruimte.

De gemeente draagt zorg voor rechtsbescherming en rechtsgelijkheid van haar inwoners en bewaakt de balans tussen het algemene en individuele belang. Bij de faciliterende en stimulerende houding handelt de gemeente primair naar de geest van de wet en/of regelgeving. En stelt daarbij duidelijk aan de voorkant van een proces of initiatief de noodzakelijke wettelijke kaders en wat de kaders zijn waarbinnen de ruimte kan worden ingevuld.

De gemeente stelt het ontplooiën van de inwoner van Waalre in alle levensstadia centraal.

De gemeente geeft inwoners de ruimte om zich te ontplooiën in alle levensstadia, vanuit een stimulerend en activerend beleid, waarbij eigen verantwoordelijkheid, zelfredzaamheid en eigen kracht leidend zijn. Alle inwoners worden daardoor in staat gesteld om mee te doen en een bijdrage te leveren aan de samenleving, op een wijze die zij kunnen en willen. Dat willen we ook blijven ondersteunen en daarin investeren. Met name voor kwetsbare burgers die wel willen maar door persoonlijke omstandigheden niet kunnen, draagt de gemeente zorg voor een vangnet. De gemeente kan niet alles financieren en in de lucht houden. Ook vanuit bedrijven en het maatschappelijk veld kunnen initiatieven ontwikkeld worden en in stand gehouden.

We hebben hier goede stappen in gemaakt gezien het vele vrijwilligerswerk en initiatieven die op het gebied van ondersteuning van ouderen, jongeren, inwoners met een kleine beurs, de sociale gids, enzovoorts. Daar zijn we erg trots op. En trots op onze inwoners die dit mogelijk maken en daar hun schouders onder zetten.

Gemeenschapszin krijgt daardoor invulling en betekenis. Op individueel niveau kan nog vooruitgang worden geboekt door inwoners eerst vanuit hun eigen kracht en draagvermogen aan te spreken en pas als dat niet lukt een beroep te doen op de gemeente. Een voorbeeld daarvan is het aanvragen van ondersteuning bij het huishouden vanuit de WMO als je kapitaalkrachtig genoeg bent om dat zelf te betalen. De schaarse middelen van de gemeente kunnen beter aan andere ondersteuning besteed worden dan aan deze vraag. Om voldoende middelen te hebben om anderen te helpen die het moeilijker hebben. We kunnen onze euro's maar één keer uitgeven. We willen voor iedere inwoner die het nodig heeft een sociaal gezicht kunnen laten zien en niet alleen aan degenen die het beste de weg weten en het niet persé nodig hebben. Met elkaar doen we wat we kunnen en zetten dit voort met oog voor verbetering. Een echt inclusieve gemeenschap biedt ruimte aan iedereen.

De gemeente stelt de relatie met inwoners centraal.

De gemeente staat dicht bij haar inwoners en weet wat er speelt en leeft. Door een professionele en open houding van haar medewerkers, is er sprake van een goede relatie met de inwoners. Pijlers binnen deze relatie zijn een positieve houding, vertrouwen, onderlinge interesse en belangstelling voor elkaar. Maar ook elkaar aanspreken, grenzen bewaken en rekening houden met anderen. In de huidige tijd waarin de samenstelling van de bevolking verandert is het van belang in te zetten op het goede gesprek en om actief in te zetten op het behouden van de sociale cohesie met zich ontwikkelende, gedeelde normen en waarden. Ontmoetingen zijn het fundament voor verbinding, ook voor degenen die minder goed de weg weten te vinden. Ontwikkelingen in de samenleving worden stimulerend opgepakt door een beroep te doen op creativiteit van inwoners en het delen van inzichten in bijvoorbeeld buurt- en wijkgesprekken. De bezoeken in het kader van de Kracht van Waalre worden erg gewaardeerd. Vanuit de inwoners wordt een meer structureel contact met bestuur en medewerkers gewenst, om meer samen in dialoog te zijn. Vanuit de gemeente kan er meer contact worden gelegd met inwoners, verenigingen en maatschappelijk organisaties. Het is van belang dat bestuur en organisatie dat inbedden in hun dagelijkse praktijk. De periode tijdens Covid19 en bestuurswisselingen zorgden voor minder contact. Onderlinge relaties moesten opnieuw worden opgebouwd. Buurt- en wijkgesprekken zijn bijvoorbeeld een goed eerste begin om weer mee te starten. En ook door vaker te werken op locatie, op bezoek en in gesprek te gaan kunnen we de relaties weer opbouwen en aanhalen. Tegenwoordig zien we een snelle ontwikkeling naar meer digitaal ontmoeten. Als gemeente willen we daarin mee gaan en andere vormen van contact en ontmoeten faciliteren. Persoonlijk contact blijft echter altijd mogelijk en blijft belangrijk.

Ontwikkelperspectief (missie)

Het bestuur van Waalre ziet het cruciale belang van het behoud en de revitalisering van betrokkenheid en verbondenheid in de lokale gemeenschap. Deze onderlinge verbondenheid staat maatschappijbreed onder grote druk. Wij nemen de verantwoordelijkheid samen met onze inwoners om de verbondenheid zoals Waalre die kent niet verloren te laten gaan. Bestuur en organisatie staan dicht bij de inwoners. De sociale samenhang is groot. De lijntjes zijn kort waardoor snel kan worden geschakeld.

Er bestaat een grote denk- en doekracht bij onze inwoners. Die gaan wij beter benutten en ontwikkelen. De gemeenschapsopbouw is daarbij een hulpmiddel om met elkaar in gesprek te gaan, netwerken te ontwikkelen en uit te bouwen. In Waalre, maar ook naar buurgemeenten en in de regio.

De gemeente gaat zich meer richten op de gemeenschapsopbouw in de Waalrese samenleving en in de regio.

De Waalrese samenleving en de regio kenmerken zich in toenemende mate als een netwerksamenleving. Kennis, inzichten en relaties worden in (soms) wisselende groepen gedeeld en opgebouwd. De gemeente organiseert samen met inwoners de gemeenschapsopbouw waarbij inwoners proactief worden gestimuleerd hieraan mee te doen. Goede, natuurlijke ontmoetingsplekken zijn daarvoor een randvoorwaarde voor sociale functies en dragen actief bij aan verbinding, preventie en welzijn. Het Huis van Waalre, de Pracht, het Klooster en alle andere wijk-, dorps- en verenigingsgebouwen worden door iedereen erg gewaardeerd als onderdeel van de gemeenschappen. Iedereen vindt het prettige plekken waar veel gebeurt en mensen elkaar ontmoeten. Aan 'ontmoeting' is blijvend behoefte in alle delen van onze gemeente. Maar de voorzieningen hiervoor zijn ook kostbaar om te onderhouden en staan vaak een deel van de week leeg. We staan open voor nieuwe initiatieven en werkvormen waarin een optimalisatie van het gebruik gestimuleerd wordt.

Parallel aan de ontwikkeling naar gelijkwaardig partnerschap in de lokale en regionale gemeenschap hechten wij ook veel waarde aan het verder ontwikkelen van de kwaliteit van dienstverlening in de vorm van innovatieve concepten. Onze dienstverlening is tot op heden vooral gebaseerd op persoonlijke ontmoeting. We zien dat er steeds meer behoefte komt aan digitale dienstverlening, ook buiten de openinguren. De visie op dienstverlening biedt hierbij een passend kader, waarbij digitale dienstverlening een thema is voor de verdere ontwikkeling van de organisatie.

Bestuurlijke verbinding

Er is veel waardering gevoeld voor het vele werk dat we als gemeente doen met de beperkte middelen die we daarvoor krijgen. Wij zijn onze gesprekspartners daarvoor dankbaar. De inbreng is als positief ervaren en we hebben ervaren dat we als gemeente niet alleen voor alle maatschappelijke uitdagingen staan. De inwoners van Waalre doen het samen met ons en willen dat blijven doen. Onze organisatie is klein en efficiënt. Voor echt specialistische kennis is inhuur nodig. Deze inhuur beperken waar mogelijk in tijd en geld. Onze dienstverlening houden we in stand met zo min mogelijke kosten tegen een zo hoog mogelijke kwaliteit. Onze inwoners stellen we altijd voorop.

Uit de gesprekken kwam naar voren dat er veel samenwerkingskracht in onze gemeenschappen zit. Onze inwoners pakken veel op en zien ook waar zij tekort schieten of ondersteuning/hulp van de gemeente nodig hebben. In verenigingen wordt gestimuleerd om mee te helpen bij het werk van de vereniging, van jong tot oud. Dit is een unieke kans om gemeenschappen op te bouwen en met elkaar in verbinding te zijn. Juist ook nieuwe inwoners met een andere achtergrond en cultuur zijn daar via kinderen in beeld.

Waalre en Aalst worden erg gewaardeerd als kwalitatieve woondorpen in het groen. Het 'dorpse' karakter wordt als goed gewaardeerd en wil men graag behouden. In de dorpen zijn voldoende voorzieningen en andere bovenlokale voorzieningen zijn er op korte afstanden bij de buurgemeenten. We gunnen iedereen een plek in Waalre en de wens is dat we voor alle doelgroepen huisvesting op maat blijven realiseren. We blijven als bestuur ons hiervoor inzetten.

Met de nota "Verder aan de slag met participatie" hebben we vooral aandacht besteed aan de rollen en verantwoordelijkheden in het participatieproces. Daarvoor is ook een leidraad uitgewerkt: "Samen participeren". Ook de oproep om vertrouwen in de gemeenschap te hebben, het durven loslaten en goed te luisteren zijn zaken die van groot belang zijn voor bestuur en organisatie in het samenwerken.

Uit de gesprekken blijkt dat zelfstandigheid belangrijk is voor de inwoners. Daarvoor is samenwerking met inwoners, maatschappelijke partners en andere gemeenten in de regio nodig omdat het meerwaarde oplevert. Ontmoeten, samen werken en verbinden zijn daarom sleutelwoorden voor de toekomst van Waalre!

Tot slot

De Kracht van Waalre zit in onze verbindingen

De Kracht van Waalre bestaat meer dan ooit uit het aangaan van relaties met partners binnen de gemeenschap en in de regio. En in het vasthouden en ontwikkelen van gedeelde normen en waarden in onze gemeenschappen. Wij verbinden ons als gemeente van harte met de gemeenschappen waar wij bij willen horen en geven daaraan onze beste krachten: onze dorpsgemeenschappen, de groene kwaliteiten van onze leefomgeving, de stad die ons óók zoveel kwaliteit van leven biedt en de bredere regio van gemeenten met wie wij zoveel goeds en ook zoveel vraagstukken gemeen hebben.

Het is van groot belang dat we als bestuurlijke organisatie veel aandacht te besteden aan de samenwerking met onze inwoners. Het is het nodig dat met aandacht te doen en daaraan prioriteit te geven. Onze nota "Verder aan de slag met participatie" en de leidraad "Samen participeren" geven daarvoor handvatten en richting.

De nieuwe bestuursperiode geeft nieuwe kansen om daarop focus te leggen en te houden. Voor bestuur en organisatie vraagt dit meer bereidheid onze inwoners te ontmoeten in hun dagelijkse leven: bij de scholen, verenigingen, in woongemeenschappen of zomaar bij het boodschappen doen of tijdens een wandeling of op het terras. Het vraagt ook lef om los te laten. En ruimte te maken voor inwoners om mede te besturen. Zowel in de organisatie als bij het bestuur vraagt dit om investeringen. In opleiden en trainen om in ons gedrag in te bedden om op natuurlijke wijze verbindingen te leggen. En verantwoordelijkheid over te dragen en los te laten.

Verbinding is nodig om te weten wat er leeft, speelt en hoe we inwoners in hun kracht kunnen zetten. Zo blijven we ook in de toekomst meerwaarde hebben als kleine zelfstandige gemeente dichtbij en in verbinding met onze inwoners. Dat vraagt een actieve houding van de gemeente in de samenwerking. Ons voornemen is om het stimuleren van maatschappelijke initiatieven meer aandacht en prioriteit te geven. Wij willen graag meer ontmoeten en in verbinding zijn en onze netwerken uitbreiden in de gemeenschappen.

We denken hierbij aan de volgende drie acties:

1. Onderzoeken en uitwerken hoe we participatie en samenwerking met de gemeenschap verder vormgeven;
2. Het inrichten van een kalender op basis waarvan de burgemeester/college jaarlijks organisaties ontmoet en spreekt;
3. In de nieuwe bestuursperiode onderzoeken of er draagvlak is vanuit de gemeenteraad om de programmabegroting meer vanuit integrale beleidslijnen op te zetten;

Hoe we dit concreet gaan doen werken we verder uit in een startnotitie/uitvoeringsprogramma (inclusief budget) waarmee de raad de burgemeester een vervolgopdracht kan geven.

Vastgesteld door de gemeenteraad op 16 september 2025

